

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 45 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
pénteken és minden törvény-
hatósági bizottsági közgyűlést
megelőző és követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Városi nyomda.

Ide küldendők a kéziratok és
előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** * Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI NYOMDA.**

Debreczen vízvezetéke és csatornázása.

Irta: **Dr. Burger Péter.**

— Harmadik közlemény. —

Vízszerezés.

A jó víz szerzésére természet adta forrásaink a következők:

1. Természetes vagy mesterségesen feltárt források;
2. Folyó vizek és erek;
3. Tavak és tengerek;
4. Légköri csapadékok.

Itt nálunk természetszerűleg csupán az elsőről lehet szó a víz beszerzésénél, tehát csak ezzel kívánok bővebben foglalkozni. Előre bocsátva, hogy midőn forrásvizről beszélünk is, mindenkor talajvizet kell értenünk, mert hiszen bármily messzeségből vagy magasságból, sőt folyóból szivárgott is valamely vízeresztő rétegen át, valamely itt bármely mélységben feltárt forrásunk vize, csak talajon szivárgott az át és csak szoros nexusban van ama vidék légköri lecsapódásaival, éghajlati viszonyaival, melyből leszivárgott a föld gyomrába.

A csapadékok mennyisége az elpárlás, a talaj és növénynek felszívó képességével összevetve, figyelembe véve bizonyos fizikai és vegyi folyamatokat: mindmennyi okai lehetnek valamely feltárt forrás vízének apadása vagy szaporodásának. Kévtalán pedig figyelembé veendő ama körülmény a forrásvízénél, miszerint a legnagyobb fogyasztás éppen összeesik annak fenti okok alapján való apadásával. Ebből ama fontos követelmény háramlik a forrásokhoz, melyeket vízvezeték alapjául veszünk, hogy vízbőségük olyan nagy legyen, hogy a szükséges mennyiség és minőségét ama befolyások dacára mindenkor kiadhassák.

Fölötte fontos megtudnunk, vajjon ama vizadó réteg vándorlása inkább valamely tó, vagy ha mindjárt lassu lefolyással bíró, de folyó vizakna-e? mert mindez a víz mennyiségét lényegesen befolyásolhatja.

Meg kell különböztetnünk állandóan, egyenletesen működő forrásokat, melyek hatalmas beöntésekkel táplálva egyaránt ontják a vizet minden évszakok és légköri lecsapódások befolyásától mentesen, változékony forrásokat, melyek azoknál nem mentesek és időszaki forrásokat, melyek sajátságos talaj vagy forrási viszonyoknál fogva időnkint teljesen elapadnak, hogy aztán ismét felszínre jöjjenek.

Valamennyi forrásaink eredete a föld felső rétegeiben kivált és legfőképpen erdős, hegyes vidékeken vagy havasokon keresendő, honnan vagy a felszínen folyva, — patakok és csermelyekben érik el a síkot vagy a föld vízjáró vagy vízeresztő rétegen lehúzódva a föld gyomrába jutva két-két vízhatlan vagy víztartó réteget között kisebb-nagyobb területű víztartályt vagy csak többé-kevésbé széles vízfolyást képeznek, melyek megfúrva köbbé-kevésbé bő és jó vízi kutakat ad.

Ily módon tágabb értelemben még legmélyebben fekvő kutainkat is tulajdonképpen talajvíz táplálja; csak hogy míg felső talajvizeink a helyi és közelvidéki fertőzött rétegek szennyét, bakteriumait is nagymennyiségben tartalmazza, melyet eső, hó s szennyvizek magukkal ragadnak a mélybe és mert ezeknek tulajdonképeni folyásuk mincse, ott még tovább fejlődésre és szaporodására is képesek, addig a mélyebb rétegek vizei messzebb, kevésbé lakott, így kevésbé fertőzött, de megdus növényzet által is esetleg védett talajról szivárognak a mélybe, kivált ha állandó árammal vagyis lefolyással is bírnak, kevésbé szennyeződnek és kevésbé alkalmasak a bejutott fertőző anyagok szaporítására is.

Sőt bátran állitható, hogy nagyobb mélységekben több teljesen vízhatlan rétegek alatt föltétlen oly vizekre is akadhaunk, melyek igen

távol és magas fekvésű erdős, hegyek sőt havasokból gyűlve, két teljeseen víztartó, vízhatlan réteg között nagy nyomás alatt állanak, teljesen csíra- és szennymentesek.

Különbség teendő egyébiránt a felső tulajdonképeni talajvizek között is minőségre nézve.

Míg ugyanis lakatlan helyeken — egyrészt kevés szenny gyülemlik, — másrészt a dunszövényzet eme keveset is felemészti, a maga táplálására használván, kivált az ártalmas szerves anyagokat, addig a sűrű népességű vidékeken, vagy városok és falvak nagyobb tömegekben együtt élő lakosságából bőven fertőzött talajnak a vize bizony nem lehet valami tiszta.

Ez okból is másként el sem képzelhető, minthogy kivált itt nálunk is a felső talajvizben furott vagy ásott kutaink vize temérdek szerves és szervezeten fertőző anyagokat és csírákat (mikroorganizmus) tartalmaznak, mert hiszen csatorna rendszerünk a szennyvizek és ürülékek levezetésére nem lévén alkalmas, öblítés hiányában: az alattunk elterülő földréteg már csaknem át és át van járva amaz ártalmaktól — összefüggő szennyréteget képez.

Tudnivaló ugyanis, hogy főleg az emberi és állati ürülékeknek tulajdonítható fertőzés tekintetében legnagyobb romboló képesség, mert folyékony részeiben sok kéneg és halvagokat (sulfid chlorid), nemkülönben aljakat és légeny keverékeket tartalmaz, melyeknek szétesése elsősorban könnyű (hidrogen) összeköttetéseket és bűzös kén, phosphor, ammoniák gázokat fejlesztenek. Ezeknek pedig legparányibb adagokbani jelenléte is már észrevehetően élvezhetlenné teszi a vizet, melyben bomlási folyamatot bizonyítanak.

Maga a talaj azonban minden esetben módosítólag hathat ez anyagokra is.

Igy a phosphor hamar kötött állapotba kerül és oldatlanul marad a talajban.

Míg levegő, illetve élely juthat a földben rotható anyagokhoz, annak könnyen összeköttetése elégülnek és így állandó ismérveivé válnak a felszíntől leszivárgó bumlandó anyagoknak a talajvizben. A légeny — légenysavvá, majd légsavvá elégül, szénegy és könnyű szénsav és vízzé mindannyi bizonyítékává a talajvíz szennyeződésének.

Kiváló gondosságot föltételez ez irányban a talajvíz fertőzése tekintetéből a temetők és dögtetek elhelyezésére városok és falvakban és nehogy a vizei azoknak ártalmas bomlandó anyagait ivásra használt talajvizeinkbe sodorhassa, oda helyezzük, ahonnan az kutaink és temető-inktől eltereltetik.

Hygienikusok ugyan már a multból sok számos példáját felsorolják, midőn az ivóvíz szennyeződése vészterhes járványok forrásai, sőt terjesztővé lettek, de ujabban orvosi műszereink, kivált a górcsövek kiváló tökéletesbülése feltárván ama kórokozó csírákat (mikroorganizmusokat), bakteriumokat, kétségtelenül, szemléltetővé tették ragályos betegségeknek ily legalsóbb fokú szerves anyagok általi terjedését, melyeknek pedig legfőbb táplálója és hordozója a szennyes talajvíz.

Csoda-e ezek után, hogy ma már ismét visszatérve a bevezetésben méltatott ősi erényhez, a higiénia legfőbb gondját az emberiség egyéni és köztisztasága képezi.

A ragályos betegségek csírái legdusabbau a lakások, a talaj, a víz és levegőben tenyésznek, de kétségtelenül a víz legalkalmasabb annak terjesztésére, sokoldalú elkerülhetetlen használata s cseppfolyó alkata folytán.

A víz szennyeződése és fertőzöttségének mai aránylag könnyű és általános felismerése mellett csak természetes, hogy a közegészségügy legfontosabb, legsürgősebb feladata jó, tisztacsíra mentes, üdítő víz beszerzése, a mindeneknek lehetőleg kielégítő mennyiségben csekély fáradsággal és olcsó áron hozzáférhetővé tétele kell, hogy legyen.

Itt is nálunk Debreczenben évek óta vájudik ez eszme és bár sikerült is azt mindenkor napirenden tartani, mégsem tapasztalható a kívánatos energia, hogy ez ige testet ölthessen.

A városi tanácsot nemtörődomséggel senki sem vádolhatja, de a városi közönséget se vádolhassa áldozatkészség hiányával, ha mégis csak lassan döcögve jutunk előre.

Szerintem a nagy tömeg indolenciájában rejlik a hiba, melyből biztatást, serkentést, sőt ha kell, erős, kiméletlen nyomást várunk az illetékes tényezőkre; mert elvégre is a polgármester és tanács, mint én ismerem, a hőzőhaj előtt mindenkor meghajlik kötelességszerűen; de e nélkül kezeik sok oldalról kötve vannak.

Az alföldi népszanatorium.

Irta: **Koncz Ákos.**

Maroknyi nemzet a magyar. Kevesen vagyunk. Vigyáznunk kell tehát minden egyes életre aggodó gondolat, féltő szeretettel. Nemzetünk nagy és szent érdeke kíván munkát tőlünk e téren és aki e nemes eszme érdekében fáradozik, az szolgálatot tesz az emberiségnek, főleg pedig azoknak, kiknek egészségét az a gyászos kór támadja meg, melynek neve: *tüdővész.*

Az emberi részvét és könyörület mentheti meg csak a *tüdővészben* szenvedők ezreit. Az irgalmas szívek segíthetnek azokon, kiket eljegyez a halál. Segíthetnek fillérekkel azon sanatoriumnak felállításával, melyekben az emberiség eme szerencsétlenei a gondos orvosi kezelés és ápolás mellett emésztő betegségükben enyhültre, gyógyulásra találhatnak.

A *tüdővész*, mely virágjában támadja meg az embert, leginkább az alföldön pusztít, éppen a magyarság szívében, ott, ahol színmagyar az érzés, munkás a kéz, tiszta a becsület. A délibábos rónákon, melyeken aranykalászkok rengenek és a nemzetfentartó elem lakik. A temetők keresztjei és falfái napról-napra szaporodnak, mert a *tüdővész* óráról-órára szedi áldozatait. Munkáskezdek hanyatlanak korai sirba, ezer és ezer gyermek halvány arcán látjuk a halál pirját, egész családok pusztulnak el a boldogtalan örökség nyomán, mely a szülőktől maradt reájuk. Ne csodáljuk tehát, ha pusztul a magyar nép, a nemzet erőssége és egymásután veszítjük el azt a becses emberanyagot, melyet ha nem is egészen, de részben megmenthetnénk a munkának, az életnek, a nemzetnek, a magyarságnak és a hazának.

Ott fenn a fenyvesek illatos levegőjében, a lombos erdők pormentes tövében nem tud pusztítani a *tüdővész*. A halál anyala nem is érzi jól magát a bérceken, hanem az alföldön arat. Itt érzi jól magát, hol a gyilkos por megszállja az emberi szervezetet és elpusztítja idő előtt a *tüdőt*. És ha még csak egyik-másik pusztulna el, nem volna oly rettenetes a veszedelem, mert hisz életünket úgy is pusztítják a betegségek ezrei, de ez a baj átöröklődik nemzedékről-nemzedékre, minek folytán ezrek és ezrek ugyyszólván *lassu haldoklásra* születnek. Az átöröklést csakis úgy akadályozhatjuk meg, hogy a megtámadott szervezetet megtisztítjuk a *tüdővész* csiráitól. Lassu, de lankadatlan buzgalommal megmenthetjük a jövő nemzedéket a rettenetes pusztulástól és szembeállhatunk azzal a gyilkos betegséggel, mely ma valóságosan megtizedeli az alföld munkás népét.

A szenvedő emberiség nagy érdekeik, de egyszersmind a hazát fentartó elem erősítését, megmentését munkálja tehát az, aki a *tüdőbetegek* érdekében fáradozik. Jól mondja Klotild főherceggasszony a magyar nőkhöz intézett felhívásában, hogy: „enyhíteni azt a nemzeti veszedelmet, amely a *tüdőbetegséggel* édes hazánkat fenyegeti, nemes nagy emberszerető feladat“.

És e tekintetben legtöbbet tehetnek a magyar nők, kiknek szívében állandóan virul a könyörülő szeretet virága. Évezredek multak el... Világok alakultak más világokká, a népek milliói vártakoztak életre, halálra megiffodott erőben, szellemben a megvénhedt, sok küzdelmet látott föld, vonaglott és győzött a szent igazság a szerint, amint jók vagy gonoszak voltak az emberek, minden megváltozott, csak egy maradt üdén, tisztán a viharban: a női szív, a könyörület és részvét örök forrása.

Csakis a magyar nők menthetik meg a nagy alföld hervadó, pusztuló virágait. Az ő lelkesedésük lángjában elpusztul a sorvadó betegség csirája és az erőteljes magyar faj meg lesz mentve az életnek, munkának és a magyarságnak.

Az alföldi sanatorium megvalósításának élén **Lukács György** főispán, cs. és kir. kamarás áll. Egész lelkét, nagy szívét, emberszerető gondolatát szenteli ezen ember- és honmentő műnek. Fárad, dolgozik napestig a szent ügyért és éppen azért én nem tudom, nem akarom elhinni, hogy annyi fáradság, annyi mélyesleges emberszeretet kárba vesztetne. Veszedelme volna ez a nemzeti ügynek, pótolhatatlan kára a magyarságnak mindörökre. Annak a sanatoriumnak ott az alföldön

mielőbb fel kell épülni az általános emberszeretet köveiből, hogy menedéke legyen az a betegnek és szenvedőnek. Legyen annak minden porszeme hirdetője a védelem fonságos munkájának és a könyörülő szeretet hirdesse időtlen időnkig.

A **József** főherceggasszony szantatoriumi egyesület egy koronás sorsjegyeinek elárulásával városunk hölgyei nagyot lendíthetnek a szegény *tüdőbetegek* sorsán. Éppen azért **Lukács György** főispán felkérte városunk hölgyeit, hogy árusítsanak a sanatorium sorsjegyeit. És mi hiszszük, hogy hölgyeink mindannyian résztvesznek az emberszerető munkában és meghallják Klotild főherceggasszony lelkesítő felhívását: *Leikesen hívok minden magyar szívet a zászló alá. Mentük meg a *tüdőbetegeket!**

A cél könnyebb elérése végett alakuljon meg városunkban a sanatorium hölgybizottság.

Törvényhatósági bizottsági ülés.

Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága folyó hónap 1-én közgyűlést tartott Domahidy Elemér főispán elnöklésével. A közgyűlésen mintegy százhatvan bizottsági tag vett részt és már három óra előtt nagy csoportokban vonult fel az érdeklődő közönség.

A főispán 1/4 órákor szíves szavakban üdvözölte a közgyűlést — jelzi, hogy Márton Imre bizottsági tag és társai aláírásával egy önálló indítvány érkezett be a törvényes határidőn belül. Kéri ennek bejelentése kapcsán a bizottsági tagokat, hogy őrizzék meg higgadságukat az indítvány tárgyalásának folyamán, nehogy a szenvedélyek hullámai becsapkodjanak a terembe.

A polgármesteri jelentés felolvasása után Vargha Elemér dr. polgármesteri titkár felolvasta az indítvány szövegét, majd az ezen indítványra vonatkozó tanácsi javaslatot.

A városi tanács rámutatva ama kijelentésekre, melyeket annak idején a főispán és polgármester tettek székfoglalójuk alkalmából, nevezetesen — a közgyűlési teremben a politika mellőztessék — azon javaslatot teszi a közgyűlésnek, hogy az indítványt ne tárgyalja.

A legelső szónok dr. Bakonyi Samu országgyűlési képviselő. Örömmel veszi tudomásul a tanács határozati javaslatát, de azt hiszi, hogy a város közjének érdeke, hogy megnyilatkozzék a kormány ellen. Nem akarja befolyásolni a politikai szenvedélyeket, de ő, aki jelen volt a 18-iki esetenél, elfogult, mert fogva tartja lelkét a fájdalom; azt állítják, hogy kikerülhetetlen volt ez az erőszakos lépés, (Ugy van!) a technikai obstrukció legyőzésére. (Ugy van!) Azt állítja, hogy még akkor nem volt technikai obstrukció, mert az ellenzék még akkor elítélte a technikai obstrukciót. Az obstrukcióval szemben ez a törvényhatóság többször állást foglalt. Magyarozza a házszabályokat és az állítja, hogy az az alkotmány védője. Erősen kikel a kormány ellen. Khuen leszállását a debreczeni szabadelvűpárt is örömmel fogadta, melyet megelőzött a Chloppi-i hadparancs. Régi történelmi példákra hivatkozik és ellenzéki éleslátással szomorú jövőt fest a haza jövője elé. Ajánlja az indítvány elfogadását.

Utána Dobieczki Sándor országgyűlési képviselő mondott hosszabb beszédet, sajnálva, hogy az ellenzék részéről a javaslat benyújtatott.

Nem mintha nem volna illetékes forum ebben a kérdésben is Debreczen városának törvényhatósági közgyűlésén — hanem azért, mert határozatunknak gyakorlati értéke nincsen arányban a nagy küzdelemmel, mely félős városunk haladására.

Mert lássuk, hogy mi lehet az eredmény?

Egyik eredmény pedig lehet az, hogy a napirendről való levételt szavazza meg a t. közgyűlés — 1—2 szavazat többséggel — a másik eredmény az, hogy a beadott indítvány győz néhány szavazattal.

Nos, kérdelem én, hogy ez utóbbi esetben nyugodt lelkiismerettel állíthatják-e majd önök, uraim, hogy a város összeségének igaz véleménye nyilvánult meg ebben a határozatban?

Ilyen nagy horderejű politikai jelentőségű határozatokat, nézetem szerint csakis ott helyes meghozni, ahol nyilvánvaló a nagy többség, de nem ott, ahol titokban, zárt ajtók mögött kellett folytatniok napokon át a titkos előkészületeket, hogy az ellenkező nézetűeket megelőzve biztosíthassanak maguknak 1—2 szavazat többletet.

És kérdelem, vajjon nem viseli-e magán az ilyen határozat már az előkészítéskor a fondorkodás, sőt az erőszak jellegét — amit pedig önök uraim, éppen a benyújtott határozattal akarnak megbélyegezni.

És miként akarnak célt érni? Önerjükön? Nem, hanem mások segítségével.

De hát nem veszi észre az általam mindig nagyon tisztelt 48-as párt, mely mindig nemes fegyverekkel és mindig magasztos elvekért

harczolt, hogy ezzel az esetleges győzelemmel az elvek harcának magasztos szinteréről a személyeskedés terére száll alá.

És most a 48-as párt, a mindnyájunk eszményeért, a magyar önállóságért küzdő hazafias párt, a nagy elveknek, a lélekemelő ideálistusnak, a rajongó hazaszeretetnek letéteményese, szövetségese egy táborba került Polónyi, Vázsonyi és társaival.

És miért? Miért? azért, hogy ma 1—2 szavazattal többet nyerjen, de azután erkölcsileg veszítsen!

És ugyan mire szövetkezett. Arra, hogy legjobb magyarjaink egyikét Tisza Istvánt szóval magdobálja.

Mert hát t. Uram, tettünk, amit tettünk mi magunk, a párt is, de a munka oroslánrésze, a koczkázását őt illeti meg.

Majd elítélve az obstrukciót, így folytatja:

Az obstrukció az országot majdnem a tönk szélére juttatá s hogyha újból megengedjük az obstrukció lelketlen játékát, menthetetlenül tönkre megy Magyarország.

Kiss Albert kerülni fog minden politikai pártállást, de nem helyesli Dobiecki szavait. Ellenkezésben találja az egész magyar nemzet multjával. Magyarország alkotmánya biztos alapjáért akar küzdeni. Mikor Tisza elfoglalta székét, várt tőle nagyot és sokat. A nemzeti vívmányokért köszönet illeti meg, de sokat szenvedett a nemzet és sokat áldozott, úgy, hogy a nemzet megérdemelte ezeket a vívmányokat. Ez nem jogosította a miniszterelnököt arra, hogy ennek fejében november 18-án azt a törvénytést elkövesse. Wlassics nyílt levelére hivatkozik, melyben az exlex-re vonatkozólag kijelenti, hogy az exlex állapot nagy kárára van az országnak, amit az ellenzék okozott. A 18-diki eseményeket nem változtathatja meg semmi, még egy új képviselőház sem, hanem meg kell semmisíteni a törvénytelen házszabályokat és elrendelni a házszabály revíziót törvény alapon, minden erőszak nélkül. Ajánlja az indítvány elfogadását.

Szabó Kálmán lelkesült beszédben ajánlja az indítvány elfogadását.

Márton Imre bírálja a városi tanács határozati javaslatát, tévesnek tartja azt. A beadott indítványa pótlásul azt indítványozza az 1881. XVIII. t.-cz. alapján, hogy a közgyűlés az indítvány jogerőre emelkedése nélkül, rögtön terjessze fel a Házhoz a feliratot.

Simonffy Imre: Nemcsak itt, hanem mindenütt a többség dönt. (Nagy zaj.) Nem kell szenvedélyvel kitörni, hanem tiszteljük mindenki politikai nézetét. Hivatkozás történt a nemzetre, tehát mi itt nyilatkozunk. Ha valakire hivatkoztak, akkor a választókra történt a hivatkozás. Az utolsó országgyűlésnek a képviselőket a választók választották. (A dologra!) A választásnál a szabadelvűpárt többségre tett szert, tehát a parlamentben is annak van döntő szava. Mióta az ellenzék közé beütközött az obstrukciós szellem, mely exlexbe sodorta az országot, azóta nagy bajok történtek. Az állam rendelkezett a multkori exlexben még annyi pénzzel, hogy fizetéseit megtarthatta, de most már kifogyott a pénz. Január elsején ismét exlexbe jutott volna az ország az obstrukció által, ezt akarta megakadályozni a miniszterelnök. Az ő indítványát a 21-es bizottságra vonatkozólag elvetették, úgy nem tehetett mást, hogy megmentse az országot. Az alkotmány veszélyben forgott. Amit tett, a házszabály megsértését, kényszerűségeiből tette és a parlament többségének akaratából. Ilyen eset történt már több államban is Európában és beletörődött a kisebbség. Hogy a revízióra szükség van, hivatkozik a kormányon kívül az ellenzékre magára is, és a szabadelvű pártból kilépettekre. Amikor nemzetét hívta fel az ellenzék nyilatkozatra, az alatt a választókerületeket, a megyéket és a városokat érti. Ha tőle függne, nem vinné az ilyeneket az utcára, a csőcselék közé. (Folytonos zaj.) Avval végzi beszédét, hogy egyhangulag vessék el az indítványt. (Szavazzunk! szavazzunk!) Minthogy más már nem jelentkezett szólásra, az elnöklő főispán berekeszti a vitát és a névszerinti szavazáshoz felteszi a kérdést.

Az indítvány elfogadása ellen, illetve a tanács határozata mellett szavaztak a következők: Aczél Géza, dr. Berger Andor, Bészler Károly, dr. Bruckner Ernő, dr. Csikos Sándor, Csóka Sámuel, Debreczeni Jenő, Dobiecki Sándor, dr. Dóczy Emil, Éricz Ernő, Falk Lajos, Fleischman Mór, Bild Emil, Fürst Ödön, dr. Gajzágó Béla, Gara Alajos, Gebauer Károly, Géresi Kálmán, Krausz Mór, Horváth István, dr. Irinyi István, id. Kardos László, Kenyeres Károly, Király Gyula, dr. Kola János, Komlóssy Dezső, Konez Ákos, Kondor Kálmán, Lamprecht Frigyes, Lengyel Imre, Lukács Ármán, dr. Magoss György, dr. Medgyaszay Dezső, Miskolczy Jenő, dr. Moskovitz Jenő, Madarász Sándor, dr. Sz. Nagy Kálmán, Nagy Sándor, Nagy Jakab, Nemes Kálmán, Oláh Károly, Reichmann Ármán, Rickl Antal, Roncsik Lajos, Rösenfeld Salamon, dr. Röthschnek V. Emil, dr. Sárváry Gyula, Serii Ede, Simonffy Imre, Szabó István, Szabó Kálmán tanácsnok, Szabó Lajos, dr. Szántó Sámuel, dr. Széll Kálmán, Szentesi János, Szilágyi Imre, dr. Tóby Elek, dr. Tóth

Emil, Tóth István, Ungvári József, Zádor Lajos, Jóna Vincze, dr. Varga Elemér, Varga Károly, Vecsey Imre, Vecsey Zoltán, Végh Gyula.

Az indítvány elfogadása mellett, illetve a tanácsi javaslat ellen szavaztak: dr. Bacsó Dezső, Bácsi András, dr. Bakonyi Samu, Bakos János, dr. Balkányi Miklós, ifj. Balogh István, ifj. Bányai István, id. Bányai István, dr. Benedek János, Berger Jenő, Bihari István, Bilkei Kövesdi Imre, Bódogh István, Böszörményi Mihály, dr. Burger Péter, C. anak József, Dávid Mihály, gróf Dégenfeld József, dr. Derekassy István, Dicsőfi József, Faragó András, dr. Ferenczy Gyula, dr. Fejér Ferencz, dr. Freund Jenő, Gyarmati István, Harangi Sándor, Herczeg János, ifj. Horváth Tamás, Kálmán András, dr. Kalmár Barna, Kecskés István, ifj. Kertész István, Kertész István, Kertész Mihály, Kertész János, Kiss Albert, Kiss Bálint, Kiss József, Koppányi Dávid, Kovács Lajos, Kövendi Domokos, Kulcsár Endre, Kulcsár Gábor, Komáromi Antal, Kurucz Miklós, Márk Endre, Márton Imre, ifj. Mike Ferencz, Möricz Ferencz, L. Nagy Bálint, T. Nagy János, Otrokocsi Végh János, Palfy Ferencz, dr. Peczkó Ernő, Pethő István, Polgári Sándor, dr. Popper Alajos, Bochlitz Artur, Sarkadi Ferencz, Seres András, Simon István, Sinka Sándor, Somogyi Pál, ifj. Schwarz Vilmos, Szabó Kálmán, Szabó József, dr. Sz. Szabó József, Szatmári Ferencz, Szikszay Lajos, Szilágyi Bálint, Szücs István, Tafler Ignác, K. Tóth Kálmán, K. Tóth Sámuel, Török Bálint, dr. Tüdős János, Zöld Mihály, Zöld János, Jámbor István, Jámbor János, Jobbágy János, Juhász Ignác, Varjas János, Várai János.

Nem jelentek meg: Alföldi Gábor, Áron Miksa, Áron Jenő, id. Balogh István, Bernáth Elemér, Debreczeni Lajos, Geréby Pál, Gyarmati János, Györffy Aladár, Györy Kálmán, Hauer Bertalan, Hajdu Gyula, Horváth János, Hutflész Kázmér, Hochfelder Jakab, Kaszanyitzky Endre, dr. Kemény Mór, Kiss Áron, Komlóssy Arthur, Koszorus Lajos, Körner Adolf, Lusztig Károly, Lestyán Adorján, Medgyaszay Miklós, Németh András, Sz. Nagy Lajos, Polgári Bálint, Puky Gyula, Rickl Géza, Salánki Ferencz, Sesztina Lajos, Szentkirályi Tivadar, Tamássy Béla, dr. Ujfalussy József, Jóna Dániel, Jóna István, Jóna János, Váci János, dr. Varga Emil, Varjas Sándor, Vecsey Viktor, Weichinger Károly és dr. Wol.ika Nándor.

Az indítvány elfogadása mellett szavaztak 93-an, elvetése mellett pedig 70-en. — Tehát a közgyűlés 23 szótöbbséggel elfogadta Márton Imre és társai indítványát. Ezután szünet következett.

Szünet után Vecsey Imre főjegyző felolvasta a nagy kölcsön ügyében érkezett belügyminiszteri leiratot Erre vonatkozólag javálja a tanács, hogy a nagy kölcsönt, fenntartva az előző közgyűlési határozatot, nem 50 évre, hanem 65 évre vegye fel a város. Továbbá, a banknál fél évi fölmondást kössenek ki storno díj nélkül. A 450,000 koronás közvetítési kölcsönt pedig kapcsolják ki a nagy kölcsönből. A közgyűlés elfogadta a tanács javaslatát.

Minthogy a központi választmány megbízása ez év végén lejár, a belügyminiszter elrendelte az új választmányt, melyet a közgyűlés meg is ejtett. 24 választmányi tag választandó szavazó lapok útján. A főispán két szavazatszedő bizottságot állított fel. — Elnökök lettek: Dr. Miskolczy Jenő és Somogyi Pál, tagok lettek: Komlóssy Dezső, Dobiecki Sándor, Márton Imre és Kiss Albert. A központi választmány tagjai lettek ezek:

I. Ker. Szilágyi Imre, Sinka Sándor, L. Nagy Bálint, dr. Tüdős János, K. Kiss József, Somogyi Pál, Balogh Imre ny. táblabíró, Tóth István.

II. ker. dr. Balkányi Miklós, ifj. Schwarz Vilmos, Kiss Albert, Varga Károly, Márton Imre, Komlóssy Arthur, dr. Fejér Ferencz, Szabó Kálmán tanácsos.

III. ker. Horváth István, Szabó Kálmán, dr. Varga Lajos, Pálffy Gábor, Zádor Lajos, id. Némethy Sándor, Váczy János, Juhász Ignác.

A tárgysorozat 4. és 5. pontját tudomásul vették; a 6. pont felett névszerinti szavazással elhatározta a közgyűlés, hogy a Dobozi-féle ondódi földet nyilvános árverésen eladja. A 7. pontra vonatkozólag a közgyűlés úgy döntött, hogy a dr. Gulyás István lemondásával, Sziláhy Gyula és Erdei Ferencz elhalálozásával megüresedett bizottsági helyeket e hó 28-án megtartandó választáson töltsék be. Választási elnök lett a Péterfia-utcán: Szabó Lajos, helyettese Szikszay Lajos, a Csapó-utcán pedig: dr. K. Kiss József, helyettese Pongó Lajos. A 8. és 9. pontot elfogadták. Következett a tárgysorozat 10. pontjában megjelölt közigazgatási kiadói állásának választás utáni betöltése. A kijelölő bizottság tagjai: Szabó Kálmán, dr. Bakonyi Samu, Kiss Albert, Dobiecki Sándor, Szilágyi Imre és Rickl Antal. Megválasztották kiadónak közfelkiáltással Raics Gyulát. Az ekként üresedésbe jött irnoki állásra kijelölték: Fehér Lajost és Tóth Imrét. Megválasztották közfelkiáltással Fehér Lajost.

A 11. 12 és 13. pontot vita nélkül tudomásul vette a közgyűlés. A Csokonai-kör beadványára vonatkozólag a tanács azt javasolta a

közgyűlésnek, hogy a Hatvan-u. 23. számú házat vegye meg a város a kulturpalota céljaira 72,000 koronáért a kereskedelmi kamarától, mely összeg a nagy kölcsönből fedezhető. A kör 4000 koronányi házalapját felajánlja a városnak hozzájárulásként a berendezéshez. A közgyűlés legközelebbi alkalommal fog e kérdés felett határozni. Nagyobb vitára adott alkalmat Hajdu Gyula felelőszója a bábaképző munkálatainak kiadása ügyében. Hajdu ugyanis sértelmesnek találta a tanács azon határozatát, hogy a bábaképző építésével Ungváry miskolczi vállalkozó biztatott meg. A tanács ebben az ügyben szigorúan tartotta magát a pályázathoz és Ungváry ajánlata kedvezőbb volt 1093 koronával, mint a helybelieké. Márk Endre szólalt fel a felelőszó mellett és azt az indítványt terjeszti elő, minthogy már a bábaképző munkálatai meglehetősen előrehaladtak, anélkül, hogy a tanács határozat jogerőre emelkedett volna, a jövőben a tanács 10,000 koronán felüli új építkezéseket ne eszközölhessen, míg a felelőszói határidő le nem jár. Ezt az indítványt elfogadta a közgyűlés. Még a 17. pontnál indult meg egy kis vita, a homokkerti-ut készítése ügyében. Ehhez Dobiecki Sándor bizottsági tag szólott hozzá, aki tapasztalatból ismeri a Homokkerten levő ázsiai állapotot és mint debreczeni ember szégyenkezéssel látja a nagy közforgalmi utból benyúló szűk utcát. Habár a szabályrendelet mellőzése nem javasolható, mégis kéri, hogy a homokkerti-ut felajánlott hozzájárulás felhasználásával az utcatorok szélesíttessék ki s egyelőre legalább az iskoláig állítsák helyre az ut.

A közgyűlés ez ügyben elhatározta, hogy a márciusi közgyűlésen behatóan foglalkoznak a homokkerti-ut kérdésével.

Néhány jelentéktelen ügy elintézése után Domahidy Elemér a közgyűlést bezárta és a jegyzőkönyv hitelesítését péntek délutánra tűzte ki.

Közgazdaság.

Mi dolga van a gazdának december hónapban?

Ház és udvar körül. A cséplést e hónapban igyekezni kell lehetőleg bevégezni. Az eladásra szánt gabonakészleteket rostáltassuk meg annyi zor, amennyiszer csak szükséges, hogy tökéletesen tiszta legyen. A takarmányozás rendes menetére kiváló gondunk legyen. Hozzá kell kezdeni a gazdasági eszközök és gépek javításához. A tüzi- és a szerszám-fuvarozást folytatni kell. Az építkezésekre szükséges anyagokat pedig igyekezni kell beszerezni s azoknak fuvarozását is, amint lehet, megkezdeni. A ház szükségletére hízalt sertéseket e hó folyamán le kell öletni.

Istállóban. Legyenek azok melegek, de gyakran szellőztessenek a levegő tisztántartása végett. Óvni kell az állatokat az áthűléstől. Az almozás minden állatfajnál legyen a lehető legbővebb. Ha csak nem föltette zord az idő, mindennap ki kell rövid időre az állatokat bocsátani az istállóból. **Lóistállóban.** Az igrás lovaknál különösen arra kell ügyelni, hogy ha sikos az ut, a patkók meg legyenek élezve. Ügyelni kell arra is, hogy a lovak fölmelegedve munkaközben, úgy a megállásnál, vagy ha az istálló hideg, itt meg ne hűljenek. A csikóknak hamba való tanítását meg kell kezdeni. **Tehén- és ökröistállóban.** A hizómarha gondviselésére kiváló figyelemmel kell lenni. A tinók járomba való tanítását meg kell kezdeni. Ha sikos az ut, meg kell az ökröket is patkoltatni. **Juhakolban.** Némely juhászban a korai ellés kezdetét veszi, mi nagy gondot és figyelmet igényel. **Sertésistállóban.** E hónapban a főteendő az állatok rendes etetésére való fölügyelet s a gondoskodás arról, hogy éjjelre jó meleg fekvőhelyük legyen az állatoknak. A hizók leölése most már mindinkább közeledvén, a hizálás vége felé kétszeres gondot kell fordítani azok etetésére. **Baromfiudvarban.** A baromfiakat nagy hidegben az őiban kell etetni, különösen a ludakat, récéket és pulykákat. Ügyelni kell arra is, hogy folyvást legyen elég ivóvízük.

Mezőn. E hónapban a trágyahordás a főteendő. Ha az idő engedi, a téli ugarozást folytatni kell. A vetéseket és takarmányföldek fölültrágyázását most lehet legjobban végezni.

Réten. Árkokat kell tisztítani és irtani. A hóra lehet trágyalevet ugyisintén trágyát is hordani, ha nincs kitéve a rét vízáradásoknak.

Konyhakertben. Fáültetést, bekötözést, száraz fák irtását folytatjuk, ha az időjárás megengedi. Nagy gyökeres fák átültetését meg lehet kezdeni. Ha lágy az idő, lehet a tavaszi fáültetések alá a földását folytatni.

Gyümölcsösben. Enyhe időben ásassunk, rigóltassunk. A zord időt használjuk föl trágyahordásra. E hónap közepétől kezdve a virágos-kei, korai káposzta és kalarabé számára a melegágyak elkészítendők. A hiányzó vetésre szánt magvakat meg kell rendelni, hogy jókor megkapjuk.

Diszkertben. Az üvegházban a szellőztetésre, a kellő fokú fűtésre gondot kell fordítani. A hiányzó virágmagvakat meg kell rendelni.

Szőlőben. Trágyahordás, karó-készítés, iszapfogó-gödrök tisztítása, épületek és edények javítása körül kell foglalkozni. A szőlőszakaszokban levő árnyékot okozó gyümölcsfák irtását meg lehet kezdeni.

Pinczeben. Az új borokat most már többnyire mind fel lehet tölteni. Az új fehér borokat, melyek már bizonyos mértékig megtisztultak, le kell huzni. A hordókat most már aknákkal kell ellátni. Nagy hidegben a pinczeablakot be kell rakni szalmás trágyával.

Erdőben. A favágást egész erélylyel folytatni kell. Most van az épületfa-vágásnak legjobb ideje.

Miniszteri körrendelet

városok polgármestereinek, járási főszolgabíráknak.

89,122. sz.
X.

M. kir. honvédelmi miniszter.

A felülvizsgáló bizottságok elé vezető állításkötelesek és a családfenntartók keresetképeség tekintetében megvizsgálandó férfi rokonainak élelmezési és utazási költségeit, továbbá az ujonczállítások alkalmával megfigyelés, vagy valamely állítólagos fogyasztás megállapítása végett katonai kórházba rendelt állításkötelesek utazási, élelmezési és ápolási költségeit, valamint mindezen egyének kísérőinek hasonló költségeit, mindeddig a vármegyei háztartási napló javára, a vármegye székhelyén levő m. kir. adóhivatalnál utalványoztam ki.

Az eljárás egyszerűsítése szempontjából — a belügyminiszter ur hozzájárulásával — ezentúl a szabályszerűen megvizsgált számadások alapján kijáró összegeket a járás székhelyére, illetőleg a rendezett tanácsú városokra nézve illetékes adóhivataloknál közvetlenül a járási tisztviselő (főszolgabíró), illetőleg a rendezett tanácsú város polgármestere kezeihez fogom kiutalványozni.

Felhívom a vármegye közönségét, hogy a kijáró összegeknek mikénti felvétele és elszámolása iránt kellően intézkedjék.

Budapest, 1904. évi november hó 1-én.

A miniszter helyett:

Gromon,
állautitkáár.

2446.
1904. sz.

A magyar tüzoltó szövetség átirata.

Nagyságos alispán (polgármester) ur!

Az utóbbi időben a napilapokban a »Minimax« oltókészülékről oly szenzációs reklám-tudósítások jelentek meg, amelyek ezen készüléket valami rendkívüli oltókészüléknek tüntetik fel és alkalmasak arra, hogy a laikus közönséget, valamint a községek előljáráseit hangzatos voltokkal, kivált a tűzpróbák kiszámított intézése kapcsán a készülék igazi értéke felől félrevezessék, őket fölösleges költségek okozására elragadtassák. Ez okból felkérjük Nagyságodat, miszerint a községek előljáráseit körlevél útján alábbiakra figyelmeztetni sziveskednék. A »Minimax« egy 5—6 liter ürtartalmú edény, ugynevezett extinctó, melynek oltóhatása semmivel sem jobb, mint bármely hasonló extinctóé. A kupalaku edény csucsán van a 2—3 mm.-es lövőke, alsó lapján az elsütési szerkezet. A vízben feloldott anyag 250 gm. natron bicarb. (soda) és 160 gm. sósav, összesen 14 fillér értékben üvegcső nélkül. A készülék ára 50 korona, egy töltés 5 korona. A vékony sugár átlag egy percig tart és 8—9 m. magasra, 5—12 m. távolságra visz, a szerint, amint a töltés régebbi vagy újabb. A német hivatásos tüzoltók szövetségének bizottsága által folyó évi február 16-án Lipcsében tartott összehasonlítási kísérletek és a vegyvizsgálat azt eredményezték, hogy konstatáltatott, miszerint a Minimax funkcionálása megbízhatatlan, működési biztonsága ellenőrizhetetlen és hogy csak az oly legkisebb tüzek oltására alkalmas, amelyek terjedése ab ovo ki van zárva. Oltási értéke egy puttony-fecskendőével nem ér fel, már csak azért sem, mert költséges és mert emellett a csekély mennyiségű só- és szénsav alig észlelhető hatást tud felmutatni az oltásra felhasznált tiszta víz hatásával szemben s végül, mert a puttony-

fecskendő folyton tartható egyenletes működésben, a Minimaxnál ellenben a nyomás folyton kisebbedik s midőn egy perc múlva tartalma kifogyott, csak hosszadalmas ujtöltés után vehető ismét alkalmazásba. Mindezeknél fogva figyelmeztetjük a hatóságokat, hogy a Minimax más előirni szokott oltóeszközt nem pótolhat nagyobb tüzekkel szemben pedig teljesen hatástalan s a tetemes költség kidobott pénz. N. pestvármegyei község beszerzett újabb szívómű nélküli nem orsz. egységes fecskendőt, amiért is alulírt szövetség által ezen körülményről a vármegye alispánja és a belügyminiszter ur értesítve lett azon okból, mert a szívómű nélküli fecskendő a modern tüztöltés követelményeinek nem felel meg s mert az 53,888/1888. sz. kormányrendelet határ zottan szívómű, a 83,860/1902. sz. belügyminiszteri redelet pedig orsz. egységes felszerelésű fecskendők beszerzését írja elő a minimális 60 m. nyomótömlővel egyetemben. A szívómű nélküli fecskendő pedig e két rendelet előírásának egyáltalán nem felel meg. Felkérjük ennél fogva Nagyságodat, miszerint körlevelében a községek előljáróságait egyttal ezen körülményre is figyelmeztetni sziveskedjék, nehogy az ügynökök rábeszélésének engedve, az előirtaktól eltérjenek és a meg nem felelő gépek elrendelt utólagos átalakításával a községnek tetemes költséget okozzanak.

Tisztelettel: Budapest, 1904 okt. 19. Gróf *Széchenyi* Viktor elnök s. k. *Breuer* Szilárd titkár s. k. Dr. *Óváry* Ferencz alelnök s. k.

Régi dolgok.

Vetsey Kapitány levele Komáromyhoz az insurrekciós időkből.

Közlő: K. Á.

Kis-Höflein, 20. Ápr. 1801. Kedves Drága Uram Bátyám! Mi mégis csak itt vagyunk, noha írott Levelemben azt írtam a Tekintetes Ns. Tanátsnak, hogy 18 án indulunk, hanem amint érttem, tsakugyan elindulunk holnap vagy holnapután és legelső stációnk lesz Schiesz, a Fertő mellett.

Kimondhatatlan a Felsőleges Királynak az Insurrectio eránt való kegyes indulattya. Ma kapta ki ez a Batalion az egy-egy itce legfáimabb 5. Észteendő ó borát, mellyből mi, Kapitányok is részesültünk, amellyet od alatt 30 xron sem lehetne kapni és az egy-egy font fain hizott marhasút, ezeket pedig kapták a Legények a St.-mestertől fogva lefelé, ugy a Fourirok, mint a Feldschesek is. Az Insurrectiosokra lejendő el oszlása alkalmatosságával pedig fog minden Legény 5 napi Löhnungot és 2 xr. tuzlágot, e mellett egy-egy nyomtatott obsitot kapni. A Főtisztek pedig a soha nem reményelt karakterek felett 3 Hónapi gratis gázsit és egy Hónapig az eloszlás után fog járni a Ló portiójuk is. Hallatlan kegyelmek ezek Édes Uram Bátyám és én bezegg Imádom az Isteni gondviselést, hogy ezen szép adományokban részesülhettem. Gondolhattya hát azt Édes Uram Bátyám, hogy én mitsoda örömmel mennék haza, ha már ide fel nem érezném a Veresmathy ház tüzeit, mellyet egyáltalában nem kívánom személyesen lakni, alázatosan instálom Kedves Uram Bátyámat, hogy számomra egy betsületes quartélyt keresni és Pünkösdre kibérelni méltóztasson; ahol u. i. Házam népével együtt betsületesen megférhessek és ahol legyen konyha, kamara és pintze, meg egy kis Istállótska. Azonban ha közel lehetne a Város Házához a' lenne minden szerentsém. Én projectálnám vagy Orbány Uramnál, vagy az Arany Vargánál, vagy ahol Farkas major volt, vagy Német Uttzán a Borús Háznál, vagy a Bornemisza Háznál az alsó Fracturi, vagy a Baranyi László Háza Felét, mely ha egész Udvar Ötven forint vagy Patikárius Ördögnél. Gráditos ház nem kell. Ezt pedig ugy bátorodom Kedves Uram Bátyámra bizni, hogy bizonyosan reménylem kérésem tellyesítését, mert én ugyan Német Uttzának felé sem kívánok menni és később vagyok a Vendégfogadóba szállani haza menet, mint eddig volt Lakhelyembe. Ugyantsak gondollya meg Uram Bátyám, ide jönnek olyan Levelek, mellyeknek a titulussa az Ipam Irása, a pecsét pedig az enyim s én nem kapok Levelet. Fertelmes Idegenség ez.

A Ns. Vármegye minden Tiszt Urnak resolvál az ujj equipázsungra 50 Rftot. Sugja meg ezt Édes Uram Bátyám olyan helyre, ahová gondolja, hogy lenne és készítse az Urak lelkeit arra, hogy nekem commitálják annak rendi szerént a' már felvett 50 Ftokat.

Én már semmi egyéb ujsággal nem tudok kedveskedni, hanem fent említett alázatos kérésnek tellyesítését amidőn újra alázatosan kérném Dániel Bátyám s Hugom Asszony, ug Zalontai Bátyám s Hugom Asszony szives köszöntés — — — s minden felöllem jó télettel lévő Urakat alázatos tisztelet mellett magamat szives atyafiságos indulatiba zárván maradtam

Kedves Uram Bátyámnak

alázatos atyafi szolgálja:

Vetsey Kapitány.

Még most jut eszembe, hogy már én olyan vagyok, mint a' retek, hogy mane vinum, meridie cybus, t. i. reggel Fiscus, délután Kapitány ugy-e furtsa?

Hirek.

— **Telefon állomások a városházán.** Kovács József polgármester a városházánál levő telefon állomások használatára tárgyában A következő rendeletet intézte a tisztikarhoz, kezelő- és segédszemélyzethez:

4200/1904. eln. A városházánál a hivatalos órák alatt a tisztviselők, illetőleg a segéd-és kezelő személyzet tagjai használatára két telefon áll és pedig a polgármesteri hivatalban és a számvevőségénél levő

A polgármesteri hivatalban levő telefon használatát csupán a főjegyző tanácsnok, fő- és alügyész, főszámvevő, aljegyző, árvaszéki ülnök, rendőr-főkapitány, rendőr-kapitány, közlekváltárnok, főmérnök, tiszti főorvos, erdőmester és közigazgatási gyakornok uraknak engedem meg, míg a többi tisztviselők, valamint a segéd- és kezelő személyzet tagjai a számvevőségénél levő telefont vannak jogosítva használni.

Idegenek a telefont csupán a polgármesteri titkár beleegyezésével használhatják.

Végül közlirre teszem, hogy szükség esetére, a hivatalos órákon túl a hajduörmester előszobájába bevezetett telefon is rendelkezésére áll a tisztviselő, valamint a segéd- és kezelő személyzeti tag uraknak, valamint azt is, hogy a város az interurbán telefon hálózatba is belépett, azonban annak használata csak előzetes engedélyem után vehető igénybe és amennyiben magán ügyben történik, minden 3 percznyi beszélgetés után a polgármesteri titkár kezéhez 2 (kettő) korona fizetendő.

— **A kaszinó estéje.** A kaszinó, társas életünk eme hatalmas tényezője holnap tartja meg első estéjét. A rendező bizottság ez alkalomra remek táncrendeket készített. A rendezői jelvények a *Halász Nándor* ékszerész ötvösboltjából kerültek ki és e kiváló szakember finom izlésével tanuskodnak.

§ **A gazdasági ismétlő iskola tanára** Juhász József, a gazdasági iskola ujonnan kinevezett igazgatótanítója Debreczenbe érkezett és szivesen ad felvilágosítást a gazdaközönségnek minden szakszerű dologban.

* **A Somogyi könyvtár könyvtárosa.** Szeged város tanácsa a Somogyi-féle könyvtár igazgatójává *Tömörkény István* jeles író választotta meg, míg a könyvtári állást *Móra Ferencz* íróval töltötte be.

— **Báró Wesselényi Miklós élete és munkái.** Kardos Samu dr. ily című munkája iránt nagy az érdeklődés. A nagy tudással és vasszorgalommal megírt nagy műre özönnel érkeznek a megrendelések. Debreczen sz. kir. város könyvtára részére szintén megrendelte.

— **Megyei közgyűlés.** Hajdu vármegye december 15-ikén tartja közgyűlését.

Szerkesztői üzenetek.

Zaira. A küldött cikelyt közöljük, amennyiben lapunk nyitva van társadalmi kérdések fejtegetésére is. Az üdvözlésért köszönet, a lap megye.

A Kossuth-szobor helye. A dr. *Calamus* cikke kimerítően foglalkozott ezen kérdéssel. Mindazonáltal nagyon szivesen közöljük a beküldött cikket egy kevés simitással.

Kis gazda. *Károly Rezső* gazdasági akadémiai tanár *Rét- és legelőművelés gyakorló és tanuló gazdák részére cz.* könyvet ajánljuk. Ára 3 kor. 40 fillér, megszerezhető: Hegedüs S. és Sándor I. könyvkereskedésében. A művet 103 ábra díszíti.

Hírtesítés!

Tisztelettel értesitem a kiskereskedő és ismét elárutítókat, hogy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

nagybani fűszer- és liszt-raktárt

rendeztem be. Teljes igyekezetem és törekvéssel oda fogok hatni, hogy t. vevőimnek a legolcsóbb árakban szolgálhassak.

Hogy ezt teljesíthessem, csak **udvari raktárhelyiségeket** tartok, így a nagy üzleti bér, berendezés és személyzeti bér kiadásokat megtakarítom, áruimat tehát a **legolcsóbbban** bocsáthatom a t. vevőim rendelkezésére.

Megnyertem továbbá a hírneves **nagyváradi Adria malom** kizárólagos liszt elárutását eredeti árakban és abból állandóan nagy raktárt tartok.

Raktáraim megtekintését és szives pártolást kérve

teljes tisztelettel

Friedman Lipót,

Hatvan-utca 35., az udvarban.

Pontos és szolid kiszolgálás. Tessék meggyőződést szerezni.

Hirdetések leközlésére

legalkalmasabb a

Városi könyvnyomda kiadásában megjelenő

„A V Á R O S”

ezimű heti lap,

mivel ez a nagy keresletnek örvendő lap a város és megye vagyonos közönségének állandóan kezében forog s így a feltűnő és csinos kivitelű hirdetések egész héten át a hirdetőkre tereli a szükségletét beszerezni óhajtó közönség figyelmét.

Legszebb férfi-divat ujdonságok.
Kalapok. Czilinderek.

Kitűnő szabásu fehérneműek. Elegáns nyakkendők. Sapkák.
Kesztyűk és Harisnyák feltűnő olcsó árban

FEKETE JAKAB

uri-divat üzletében Főtér.

Világhírű amerikai sár- és hó-
cipők egyedüli raktára.

Polgári Takaré- és Segélyszövetkezet

Debreczen.

Olcsó kölcsönöket nyújt
kényelmes visszafizetési
feltételek mellett, a köl-
csönök kamatai heten-
ként, a heti befizetésekkel
≡ együtt is fizethetők. ≡

60 krajczár

egy liter legfinomabb

anthracen-tenta.

Piacz-utca 12.

(Stenczinger-ház)

a papirkereskedésben.

Nagy alkalmi könyvbazár.

Üzletünk áthelyezése alkalmából, régi Piacz-utcai helyi-
ségünkben nagy tömeg felhalmozott

könyvet, zeneművet, képet, papírárut stb.

beszerzési áron alul árusítunk el.

Árak már 5 fillértől kezdve.

Ezen bazár csak rövid ideig áll fenn és így kérjük ezen
kedvező alkalmat mielőbb felhasználni.

Teljes tisztelettel

László Albert és Társa

Hegedüs S. és Sándor I.

könyv- és papirkereskedése Debreczenben, a kistemplommal szemben.

A főpiaczi üzlethelyiségünk kiadó.

2-2

TELEFON 308.

MELOCCO PÉTER

TELEFON 308.

GYŐR. ~ ~ ~ BUDAPEST. ~ ~ ~ DEBRECZEN.

Képviselő: Debreczen és Hajdumagya részére: LUKÁCS VILMOSNÁL, Hatvan-utca 5.

Márványmozaiklap.
Műkő- és Cementárugyár.
Beton és vasbeton.
Építési vállalat.
Átereszek készítése.

Szabadalmazott géppel gyártott kar-
mantyus és csömöszölt Cze-
mentesövek, Csatornázás.
Beton és Granitto Ferrazo burkoló
munkák.

Lukács Vilmosnál kaphatók rendkívül olcsó áron

a JOHN-féle kéménytoldó,

mely minden kémény huzatát megjavítja, füstzaklatást megszüntet.

A vidéki toronyórák készítését, ja-
vítását, ugyszintén járatok átalaki-
tását pontosan, rövid idő alatt,
teljes szakértelemmel készíti s azok-
ról helyszíni szemle után terveze-
tet, illetve költségjegyzéket ingyen
szolgál.

KÓNYA LÁSZLÓ

órák, 14 év óta Debreczen szab.
kir. város toronyórása ~ ~ ~

DEBRECZEN, KOSSUTH-UTCZA, VÁROSHÁZ-ÉPÜLET.

Ajánlja a mai kor igényeinek megfelelő szolid berendezésű

óra üzletét és órajavitó műhelyét.

Valódi svájcei zsebórákat, láncokat, fali, inga, asztali, schotten és ame-
rikai wecker órákat a legegyszerűbbtől a legfinomabb minőségig.

Mindennemű órák javítását és átalakítását gyorsan és jutányos árák mellett.

Régi arany- és ezüst-tárgyakat, vagy töredékeket legmagasabb ártért beváltak vagy becserélek.

Helybeli és vidéki megrendeléseket pontosan és lelkiismeretesen teljesítik.

A

bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességek

a naponta fölmerülő

gyógyszer-ujdonságok, hasonszenvi gyógyszerek,

kötszerek, szépitőszerek

legnagyobb raktára Debreczen és vidékére

Mihalovits J.

gyógyszertára s gyógyszerészeti laboratoriuma

Debreczenben,

Főpiacz 31. szám, a városházzal szemben.

Felhívás.

A Debreczeni Kölcsönös-Segélyző-Egylet

mint korlátolt felelősséggel alakult szövetkezet, alapszabályai értelmében

1905 január hó 1-én nyitja meg a XXII-ik évtársulatot.

A szövetkezet célja, hogy tagjainak olcsó és a heti befizetésekkel könnyen törleszhető kölcsönöket nyújtson, továbbá, hogy apró kötelező betétekkel a takarékoságra még a szegényebbeknek is alkalmat szolgáltatasson.

Törzsbetét tőkénk közel 5 millió koronát tesz, melyet tagjainknál kölcsönökben helyeztünk el.

Egyletünknek jelenleg 8200 tagja van, akik 12,000 betéti könyvecskével 75,000 törzsbetétet fizetnek.

Minden belépő aláírásával kötelezi magát, hogy a jegyzett törzsbetéteket hetenként, vagy előre több hétre pontosan befizeti.

Egy törzsbetét 40 fillér (20 krajczár) heti befizetésre kötelez.

Egy-egy évtársulat 6 évre alakul, melynek leteltével az évtársulat felszámol és minden tag befizetett összegén kívül a hat évi haszoneredményből törzsbetéteinek arányában reá eső részét megkapja és így az élvezett kölcsön után fizetett kamatainak nagy része is visszatérül. — A felszámolásnál mutatkozott haszoneredmény mindenkor a befizetett összeg 6% kamatos-kamatjának felel meg, noha kölcsöneink után 6%-os kamatot számítunk.

A szövetkezet egyenlő jogu tagja az is, ki egy vagy több üzletrész fizetésére kötelezi magát. Egy üzletrész értéke 120 korona, mely havonként 5 koronás, vagy tetszés szerinti nagyobb részletekben is befizethető.

Tagjaink kényelmére 1905 január hó 1-től kamatszámolási kölcsönöket folyósítunk, a tag külön kamatot nem fizet, kölcsöneit kamatlevonás nélkül kapja és az esedékes kamat a heti befizetésekkel számoltatik el. 100 korona kölcsön 6 év alatt kamattal együtt heti 40 fillér fizetéssel törleszhető. — Elsőrendű bekebelezések mellett ugyanezen alapon 12 év alatti visszafizetésre is adtnak kölcsönök. 1000 korona heti 2 korona 40 fillér fizetése mellett törleszhető, a végelszámolásnál a tag javára mutatkozó összeg, mely betétenként körülbelül 4—5 korona lehet, részére kifizettetik. — Minden tag a belépéskor, minden egyes törzsbetét vagy üzletrész után egyszersmindenkorra 40 fillér (20 krajczár) beiratási díjat fizet, mely a tartalékok gyarapítására fordíttatik. A veszteségi tartalék- és nyugdíjalap összege már 135,000 koronát tesz. — A XVI-ik, vagyis 1899-iki évtársulat végleges elszámolása és kifizetése 1905. évi február hó végén történik. — Vidéki tagoknak díjmentesen adunk postatakarékpénztári befizetési lapokat. — Debreczen, 1904 november hóban.

Fenyéri Zádor Lajos, elnök.

Dr. Szántó Sámuel, igazgató.

Uj tagok már most felvétetnek az egylet helyiségében

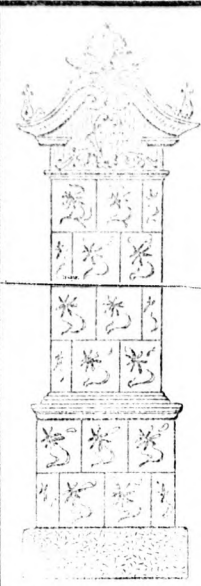
(Zádor Lajos ur házában, Kossuth-utca 11-ik szám, udvari keresztépülete első emeletén).

Heti befizetések a jövő évre már most elfogadtatnak.

Pongrácz Géza

papír gyáriraktárában DEBRECZEN, „Bika”-szálló mellett:

legdivatosabb dobozos levél-papírok, vízfestészeti virág- és tájkép minták, legújabb francia sportképek, dr. Schönfeld-féle olajfestékek és vásznak; angol, svéd és solingeni, zsebkések; helybeli és alkalmi képes levezőlapok egyedüli nagy választékban.

Porcellán kályhák

budweissi és honi gyártmányokban.

Cserépkályhák átrakásánál a fűtőképesség tetemes emelésére és a lakás gyors felmelegítésére a feltűnést keltő új találmányu multiplikátor betéttel felelősség mellett ajánlom.

Meidingi rendszerű, valamint multiplikátor-betéttü köpenyes kályhák, acél és zománczozott köpenynyel.

Konyhák, magyar tornyos és francia rendszerben, valamint porcellán burkolatban.

Fürdőkádak horganylemezből, festve és fűtőkészülékkel, valamint porcellán burkolattal.

Vas- és rézbutorok legnagyobb raktára.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

Tóth Gyula Debreczen, Piacz-u. 20., 27.

Szolid árak!

Megérkeztek!!

Őszi és téli női kabátok és gallérok, férfi-öltönyök és téli kabátok, divatos barchetok és flanellek, legjobb minőségű vásznak jutányos árak mellett árusítatnak

havi és heti részletfizetésre

Kohn Herman

áruháza Hatvan-u. 17.

Női kelmékben dus választék.

Czégre ügyelni!

Ruhafestő

és vegyszeti tisztító intézet

RABÉCZY

ANTAL

DEBRECZEN,

Széchenyi-utca 42-ik sz.

Telefon 323.

Fehérnemű
Gőzmosoda!!!

A gázkandallóval való fűtés

a le g s z e b b,
legbiztosabb,
és legjobban
szabályozható

nem füstöl, nem kormoz, nem
szemetel, nem rontja a levegőt,

diszítja a lakást,

nem drágább a fa-
tüzelésnél.

Berendezése megrendelhető a
légszuszgyárnál.

Őszi és téli divatujdonságok legnagyobb választékban, legolcsóbban Hajdu-és Biharmegye elismert legnagyobb

női- és leány-felöltők, kalapok áruházában

RÓZSA LAJOS

Debreczen, Kistemplom-bazár szereshető be.

1904-re.

1904-re.